

Pracovná skupina pre ovocie a zeleninu, 7. apríla 2022

Zhrnutie správy zo zasadnutia:

Predseda Luc Vanoirbeek (BE). Na úvod informoval o žiadosti DE delegácie o predĺženie mimoriadneho opatrenia týkajúceho sa organizácií producentov v odvetví ovocia a zeleniny prijatého počas pandémie, ku ktorému sa pridali aj zástupcovia AT a NL. Žiadosť bude zaslaná Komisii.

Okrúhly stôl o situácii na trhu: výrobné náklady, produkcia, dopady vojny na UA, atď.

NL reprezentant referoval o vysokých produkčných nákladoch, ktoré komplikujú najmä produkciu v skleníkoch. Počas prvých 3 mesiacov došlo k zníženiu produkcie paradajok o 20-25 %, ostatná produkcia sa očakáva normálna. Pri produkcii na poliach nenastal významný problém, až na ceny hnojív, vláda navyše obmedzuje možnosť používania chemických prípravkov na zeleninu. Produkciu ovocia ešte nie je možné odhadnúť. Čo sa týka štátnej podpory, NL vláda nie je ochotná poskytnúť žiadnu ani poľnohospodárom, ani iným subjektom v dodávateľskom reťazci ovocia a zeleniny.

IT reprezentanti informovali, že kvôli špekuláciám na trhu vzrástla cena zeleniny o 65-70 % a ovocia o 50 %, vplyvom tlaku médií spotrebiteľia obmedzujú konzumáciu ovocia a zeleniny, klesá tak spotreba. Produkčné náklady a náklady na dopravu rastú, aj ceny energií, hnojív a osív. Odporučili počas rokovania CDG upozorniť Komisiu na komplikácie, ktorým odvetvie aktuálne čelí.

LV reprezentantka referovala o rýchlo rastúcich cenách energií, minerálnych hnojív a ďalších surovín.

PT reprezentant referoval o podobnej situácii ako inde v EÚ, začiatok sezóny je navyše postihnutý extrémnym suchom. Mnoho producentov čelí finančnej kríze, pritom vláda neposkytla žiadnu efektívnu podporu. Ďalším problémom je nedostatok prostriedkov na ochranu rastlín (PPPs).

EL reprezentantka referovala, že pri produkcii paradajok došlo k nárastu nákladov o 30 % oproti predchádzajúcej sezóne, ale produkcia je stabilná. U pomarančov došlo k poklesu produkcie o 40 % kvôli januárovým mrazom, problémom je nedostatok pracovníkov. Produkcia mandarínok je stabilná, pri produkcii jabĺk vzrástli produkčné náklady, úroda kiwi bola oneskorená kvôli klimatickým podmienkam, ceny obalov vzrástli o 20 % a energií o 100 %, ceny hnojív a PPPs sa zdvojnásobili. Produkcia jahôd sa znížila o 30 % kvôli klimatickým podmienkam, vývoz citrusov poklesol o 10 %. Po invázii na UA ustal vývoz ovocia a zeleniny na UA, produkcia broskyň bola tiež určená na trh UA a Ruska.

BE reprezentantka referovala o podobnej situácii a vysokých nákladoch ako v NL, tiež sú možné straty pri ovocí (najmä čerešní).

HU reprezentantka informovala o podstatnom náraste spotrebiteľských cien ovocia a zeleniny, patrný je pokles spotreby. Ďalej referovala o problémoch spôsobených suchom, situácia na trhu nie je priaznivá, najmä z dôvodu strát exportných odbytísk. Za pozitívne označila národné opatrenie na zastropovanie cien pohonných hmôt, ale ostatné vysoké náklady predstavujú veľké problémy pre poľnohospodárov, pričom poľnohospodárstvo má v HU strategickú rolu.

CZ reprezentant referoval o vysokých nákladoch (najmä ceny PPPs a hnojív). Veľkým ťažkostiam tento rok čelia producenti jabĺk z dôvodu nadprodukcie v EÚ, strate exportných odbytísk a vysokých

nákladov. Najmä producenti, ktorí nie sú súčasťou organizácií producentov, majú veľké zásoby. Aj v novej sezóne existujú obavy z toho, že vysoké produkčné náklady nebude možné premietnuť do výkupných cien, preto začali producenti šetriť na hnojivách. Rovnako v CZ je problémom nedostatok PPPs, podľa zástupcu by preto mohlo byť budúcou témou C-C, či by nebolo vhodné začať diskusie o jednotnej registrácii na zlepšenie súčasnej situácie. Za rovnako dôležité označil, aby producenti z tretích krajín plnili rovnaké podmienky ako domáci producenti. Ceny jablák nie sú uspokojivé, ceny zeleniny sú mierne vyššie, ale nedostatočné, nekorešponujú s vysokými produkčnými nákladmi.

ES reprezentantka referovala o vysokých nákladoch na obaly a o náraste nákladov o 20-30 %. Vysoké ceny energií negatívne ovplyvňujú skleníkovú produkciu. Trh s citrusmi už bol negatívne zasiahnutý, po invázii na UA ešte viac. V ES ďalšie problémy spôsobuje sucho, došlo k poklesu produkčných plôch najmä cesnaku a paradajok. Minulotýždňové mrazy postihli kôstkovice (riziko strát až 50 %). Mimoriadne opatrenia sú teraz predmetom diskusie s ministerstvom poľnohospodárstva, žiadne rozhodnutie zatiaľ nepadlo.

PL reprezentant informoval o cene jablák, ktorá je nižšia ako v minulom roku, pričom vlni bola veľmi nízka. Hoci je cena nízka, dopyt veľmi klesol, situáciu komplikuje aj bieloruské embargo na dovozy z EÚ. Aktuálne prejednávajú tému možnej podpory ovocia a zeleniny určených na spracovanie.

Informácia o vykonávaní smernice o nekalých obchodných praktikách

Termín transpozície smernice o nekalých obchodných praktikách medzi podnikmi v poľnohospodárskom a potravinovom reťazci do vnútroštátnych predpisov členských štátov bol 1. 5. 2021. Transpozíciu doposiaľ nevykonalo RO a iba čiastočne ju dokončilo CZ.

Diskusia:

IT reprezentant upozornil na nesúlad medzi súčasnými vysokými produkčnými nákladmi a výkupnými cenami. V odvetví ovocia a zeleniny nie je dosiahnutá rovnováha, preto je nevyhnutné disponovať opatreniami proti nekalým obchodným praktikám.

CZ reprezentant informoval o dôvodoch zdržania transpozície, zapríčinenou zmenou vlády. Upozornil aj na rapidný rozvoj obchodných reťazcov v krajinách východnej Európy, kde sú producenti úplne v rukách reťazcov supermarketov (80 % ovocia a zeleniny sa predáva do siete reťazcov). Problémom sú preto nízke marže prvovýrobcov a ceny nezohľadňujúce produkčné náklady. Medzi nekalé obchodné praktiky by preto malo byť zaradené, že supermarkety alebo maloobchodníci by nemali produkty predávať za nižšie ceny, než za ktoré ich sami nakúpili. V CZ je situácia komplikovaná aj preto, že niektorí politici reprezentujú obchodné združenia. Odporučil preto venovať väčšiu pozornosť vykonávaniu smernice na EÚ úrovni.

Sekretariát uviedol, že prvovýrobcovia čelia negatívnym dopadom, keď im výrazne rastú produkčné náklady, pričom výkupné ceny nepredstavujú rovnaký vývoj. Podľa sekretariátu ide o praktiky predaja pod výrobné náklady, bohužiaľ, táto praktika nebola v smernici zaradená na tzv. čierny zoznam. Nová smernica predstavuje iba minimálne spoločné pravidlá a členské štáty môžu rozhodnúť o prijatí prísnejších vnútroštátnych pravidiel. Čoskoro by mala byť zverejnená prvá výročná správa o vykonávaní smernice, sekretariát verí, že boj ešte nie je prehraný.

SPP 2020+: prijímanie národných strategických plánov a sekundárnej legislatívy

Sekretariát informoval o procese hodnotenia národných strategických plánov SPP. Komisia dňa 31. 3. 2022 rozoslala prvý balíček hodnotiacich listov 19 členským krajinám.

Sekretariát ďalej referoval o oznámení Komisie o zaistení potravín a posilnení odolnosti potravinových systémov, ktoré bolo publikované 23. 3. 2022 v súvislosti s vojnou na UA. V rámci tohto oznámenia zverejnila mimoriadne opatrenia na zaistenie potravinovej bezpečnosti: podporné opatrenia vo výške 500 mil. eur na priamu pomoc poľnohospodárom, členské štáty môžu podporu výnimočne doplniť až o 200 % svojimi vnútroštátnymi finančnými prostriedkami, dočasná výnimka umožňujúca v roku 2022 produkciu akýchkoľvek plodín na pôde ležiacej ladom za súčasného zachovania plnej úrovne ekologických platieb pre poľnohospodárov, umožnenie štátom platiť zvýšené zálohy priamych platieb SPP na riešenie problémov s peňažnými tokmi.

Sekretariát obdržal ďalšie 3 návrhy delegovaných aktov na určité typy intervencií, k zálohovým platbám a platbám za určité podporné opatrenia, návrhy boli rozoslané členským organizáciám na vyjadrenie.

Aktualizované informácie o propagačnej politike

Komisia vykonáva revíziu propagačnej politiky s cieľom viac sa zamerať na udržateľnosť potravinového systému. Legislatívny návrh mal byť zverejnený v júni 2022, ale pravdepodobne dôjde k zdržaniu až do konca roka 2022. V Parlamente je spravodajcom k revízii Salvatore De Meo (IT, EPP), sekretariát plánuje rokovania s ním aj s kabinetom komisára pre poľnohospodárstvo.

Návrh príspevku ohľadom revízie obchodných noriem pre ovocie a zeleninu

Sekretariát informoval o prebiehajúcom procese revízie obchodných noriem, pričom cieľom je viac zohľadniť úvahy o udržateľnosti, prispôbiť obchodné normy novej realite, zefektívniť právne nástroje, atď. Aktuálne už prebieha práca Komisie na posúdení dopadov, výsledok procesu zatiaľ nie je známy, legislatívny návrh by mal byť zverejnený v 3. štvrtroku tohto roka. Sekretariát vyzval členské organizácie na zasielanie pripomienok.

Diskusia:

Podľa informácií sekretariátu by obchodné normy pre ovocie a zeleninu nemali byť rušené, Komisia však zvažuje zavedenie nových.

NL reprezentant vyjadril obavy zo zahrnutia prvkov udržateľnosti do obchodných noriem týkajúcich sa ovocia a zeleniny. Odporučil lobať proti.

Sekretariát uviedol, že zatiaľ nedisponuje podrobnejšími informáciami, upozornil však na nedávno zverejnený návrh systémov zemepisných označení (ZO) EÚ pre poľnohospodárske produkty a potraviny, vína a liehoviny, ktorý zahrňa možnosť dobrovoľného začlenenia konceptu udržateľnosti produktov/produkcie do systému ZO, pričom Komisia by mala zverejniť delegovaný akt definujúci štandardy udržateľnosti a kritériá na uznanie súčasných štandardov udržateľnosti.

ES reprezentantka zdôraznila obavy z iniciatívy Komisie na obmedzovanie obalov ovocia a zeleniny prostredníctvom obchodných noriem, pretože sa tomu už venuje samostatná EÚ legislatíva týkajúca sa použitia plastov, snahu Komisie označila za gold-plating. Ďalej upozornila, že FR predpisy idú nad rámec EÚ legislatívy a ES vláda sa teraz usiluje o kópiu FR predpisov. Odporučil upozorniť Komisiu na negatívne dopady takýchto národných rozhodnutí.

FR reprezentantka doplnila informáciu o rozhodnutí FR vlády o zákaze používania plastov na obaly ovocia a zeleniny pod 1,5 kg od 1. 1. 2022 (pre niektoré produkty od roku 2026), zákaz bol oznámený 3 mesiace pred vstupom do platnosti. Bude mať negatívne dopady na niektoré produkty, zákaz sa týka aj nálepiek na ovocí. Poľnohospodárske družstvá vo FR sa usilovali o diskusiu s vládou, ale tá chcela preukázať svoje ekologické zameranie a sektor ovocia a zeleniny bol ľahký cieľ. Preto bolo

rozhodnuté o podaní žaloby na Európsky súdny dvor proti tomuto FR zákonu.

Sekretariát informoval o príprave dokumentu reflektujúcom zmienené problémy a rôzne prístupy v členských štátoch (FR, ES, BE) a potenciálne negatívne dopady na producentov. Odporučil problematiku riešiť aj so zástupcami DG AGRI, DG ENVI a DG GROWTH.

Stratégia Z farmy na stôl (F2F): posúdenie dopadov, prezentácia záverov univerzity vo Wageningene, revízia smernice o udržateľnom používaní pesticídov

Sekretariát referoval o štúdiu dopadov stratégie F2F na rastlinnú produkciu, ktorú vykonala univerzita vo Wageningene v NL. Štúdia bola podrobne predstavená počas workshopu C-C dňa 19. 1. 2022 a počas verejného vypočutia vo výbore AGRI 25. 1. 2022. Zo záverov plynie, že ciele F2F povedú k poklesu produkcie v EÚ, zníženiu výnosov a kvality, významné budú aj dopady na obchod EÚ (nárast dovozov a rastúca závislosť EÚ na nich). Sekretariát vyzval na využitie výsledkov štúdie pri komunikácii s národnými a EÚ inštitúciami.

Sekretariát ďalej referoval o procese revízie smernice o udržateľnom používaní pesticídov. Nový legislatívny návrh mal byť zverejnený 23. 3. 2022, ale Komisia zverejnenie posunula „na leto“. Unikla však pracovná verzia návrhu a jeho prílohy, sekretariát C-C mal možnosť ju analyzovať. Na 18. 5. 2022 je naplánované rokovanie sekretariátu so zástupcami DG SANTE, sekretariát vyzval členské organizácie na zaslanie pripomienok do konca apríla.

Bilaterálny obchod: zrkadlové doložky a reciprocita

Sekretariát uviedol, že zrkadlové doložky sú dôležitou politickou prioritou súčasného FR predsedníctva, o téme sa rokovalo počas zasadnutia Rady pre poľnohospodárstvo a rybolov 21. 2. 2022. Komisia pripravuje svoju správu, ktorá má posúdiť dôvody a právnu vykonateľnosť uplatňovania zdravotných a environmentálnych noriem EÚ na dovážané poľnohospodársko a poľnohospodársko-potravinárske produkty. Správa by mala byť zverejnená v júni 2022.

Diskusia:

IT reprezentant odporučil skôr opatrnosť než prílišné očakávania od zrkadlových doložiek a upozornil na rozhodnutie ES o zvýšení maximálnych limitov rezíduí pesticídov pri dovozoch. Odmietol takéto dvojité pravidlá s tým, že reciprocita musí byť prioritou.

ES reprezentant objasnil, že ide iba o dočasné mimoriadne opatrenie pre dovozy obilnín na pokrytie dopytu po krmivách, ktorých akútny nedostatok je spôsobený vojnou na UA a extrémnym suchom v ES a PT.